

Jehovas Vidner og militærtjeneste

I IKON 15 havde Cyril Lykkebo-Malka en artikel, "Imagepleje hos Jehovas Vidner", hvori han kommenterede den seneste ændring af Jehovas Vidners syn på civil værnepligt. Artiklen indeholdt desværre flere unøjagtigheder, den groveste er oplysningerne med hensyn til civil værnepligt, som jeg finder det påkrævet at korrigere, bl.a. af hensyn til de læsere som måtte have interesse i emnet.

Lykkebo-Malka skriver, i artiklens begyndelse, at Jehovas Vidner nu har fået "grønt lys til at gøre, hvad de vil i.f.t. civil værnepligt, så længe det ikke strider imod deres samvittighed." Og sidst i artiklen skriver han, at Jehovas Vidner "stadig kan nægte ... at udføre uniformeret eller civil tjeneste." Her har Lykkebo-Malka formuleret det således, at man får det indtryk, at Vagttårns-selskabet har åbnet mulighed for uniformeret (= militær) tjeneste, hvis det ikke går imod Vidnets samvittighed.

Hvad Lykkebo-Malka her postulerer er mildest talt en katastrofal fortolkning, der helt savner basis i Jehovas Vidners lære.

Den ENESTE form for civil værnepligt, som Vagttårns-selskabet har åbnet mulighed for, er, når der er tale om en civil værnepligt, der er at sammenligne med samfundstjeneste, samt at denne tjeneste administreres af civile myndigheder, f.eks. indenrigsministeriet. Groft sagt kan man sige, at et Jehovas Vidne har mulighed for at vælge denne tjeneste, såfremt tjenesten IKKE administreres af, udføres under eller i forbindelse med en militær eller kirkelig instans af nogen art.

Videre skriver Lykkebo-Malka,

at Vagttårns-selskabet med udtalelserne i Vagttårnet for 1. maj 1996 har åbnet mulighed for, at der senere kan blive tale om, at Vidnerne kan deltage i egentlig militærtjeneste. Det er mig en gåde, hvordan Lykkebo-Malka kan få sig selv til at fremkomme med denne udtalelse. For det første er der INTET i artiklen, der begrundes en sådan påstand. For det andet ville en sådan ændring betyde et så radikalt brud med Jehovas Vidners selvforståelse og tro, at der efterfølgende næppe ville være noget, der hedder Jehovas Vidner eller Vagttårns-selskabet.

Den eneste sandsynlige forklaring på dette postulat kan kun være manglende indsigt i Jehovas Vidners og Vagttårns-selskabets tænkning.

*Søren Bo Henriksen
Formand, Støttegruppen for
Tidligere Jehovas Vidner*

Redaktionen skriver:

Psykoanalytiker Cyril Lykkebo-Malka ønsker ikke at indgå i en offentlig debat med Søren Bo Henriksen, der er formand for Støttegruppen for Tidligere Jehovas Vidner og medlem af Dialogcentrets bestyrelse. Cyril Lykkebo-Malka mener ikke, at en offentlig debat vil være frugtbar, da der består et personligt modsætningsforhold mellem de to.

Da Søren Bo Henriksens læserbrev imidlertid anfægter Cyril Lykkebo-Malkas faglighed, har IKON bedt Cyril Lykkebo-Malka svare på flg. spørgsmål:

Tidligere måtte Jehovas Vidner i fængsel, når de fulgte Vagttårnsorganisationens forbud mod at aftjene såvel den militære, uniformerede værnepligt som den civile værnepligt (militærnægtertjeneste).

Jehovas Vidner har iflg. ny praksis fået Vagttårnsorganisationens tilladelse til at udføre

civil værnepligt. Men hvordan er Vagttårnsorganisationens forhold til uniformeret værnepligt?

Er der tegn på, at den nuværende praksis står overfor forandringer?

Redaktionen

Psykoanalytiker Cyril Lykkebo-Malka svarer IKONs redaktion

Der er to spørgsmål i et, og jeg vil prøve at gøre det kort. Men vi bliver altså nødt til at gå lidt bagom facaden.

Det første spørgsmål er: Hvordan er Vagttårnsorganisationens syn på uniformeret værnepligt? Og svaret er: Det er ændret!

Som jeg skrev i min Update fra juni 1996, er forandringen vag, men den er der.

Faktisk er det hele sektens syn på staten, der er ændret. Man kan godt udføre noget for staten, og for samfundet, hvilket er noget forholdsvis nyt indenfor Vagttårnsorganisationen.

Indtil for nyligt hjalp Jehovas Vidner heller ikke til ved naturkatastrofer, nødstilfælde o.s.v. med mindre de var direkte involverede; altså hvis der var tale om hjælp til medtroende, eller til nogle som var interesse-rede.

Den holdning er knap så populær nu, hvorfor Vagttårnsorganisationen er begyndt at blive mere åben, humanistisk, kunne man være fristet til at sige.

Ligeledes er de kommet frem til den holdning, at man også kan hjælpe fællesskabet uden for troen. Og det er søreme noget af en nyhed af format; Jeg vil lige minde jeres læsere om, at samfundet jo er "verden", den fordømte, og Jehovas Vidner gør meget ud af at fortælle, at de er i verden, men ikke af verden.

Læserbreve

For at kunne gøre dette stunt, har Vagttårnsorganisationen været nødt til at ændre på begrebet "militær". Indtil nu var alt, hvad der lugtede af værnepligt, det samme som militær. Det er det ikke mere nu. Nu skelner man mellem civil tjeneste og tvungen militær tjeneste. Og civil tjeneste er tilladt, så længe det ikke er tilknyttet falsk religion, som jeg har angivet i artiklen i juni 1996. Dette var punkt et.

Punkt to er så, at der er tegn på, at den nuværende praksis står over for ændringer. Og jeg tror såmænd ikke, at vi skal vente ret længe. For grundholdningen til både samfundet og militæret er ændret. Nu er der ikke længere tale om, at man ikke må trække i uniformen. Nu er der tale om, at man ikke må slå ihjel. Altså vil et Jehovas Vidne kunne trække i uniformen, så længe han stadig adlyder Jehovas bud. Dette kan vi se af Vagttårnet nr. 9, 1. Maj 1996, s.18-19.

Der slås stadig fast, at det ikke er nogen god idé at udføre uniformeret tjeneste som kristen. Og langt de fleste lande giver frigivelse til Jehovas Vidner, som betragtes som præster. Men også her er der en åbning på størrelse med triumfbuen. Næmlig på side 19, som omhandler tvungen militærtjeneste:

"Men hvad så hvis den kristne bor i et land hvor der ikke gives fritagelse til ordets tjenere? Han må da træffe en personlig beslutning fra sin bibeloplærte samvittighed. (Galaterne 6:5) Han vil naturligvis tage kejserens myndighed i betragtning, men samtids omhyggeligt overveje hvad han skylder Jehova."

fortsættes næste side

Og så, efter formaninger om at man må nære kærlighed til alle o.s.v. går de videre til civil-tjeneste. Fiffet er godt kendt fra Vagttårnsorganisationen, at komme med kun en lille åbning, som går ubemærket ind hos alle Jehovas Vidner, indtil det tidspunkt, hvor den bliver "aktiveret".

Således var også metoden ved ændringerne om 1914. Der kom, så tidligt som i 1990, antydninger af at flytte forståelsen af 1914.

Når sådanne ændringer skal ske, er det klart, at man ikke kan komme med ændringen på en gang. Ligeledes er det meget smart om et stykke tid at kunne henvise tilbage til dette "Vagttårnet" og sige: "Det har vi jo altid sagt".

Men det er korrekt, at siger man det til et Jehovas Vidne, vil man få det svar, at Vagttårnsorganisationen aldrig vil drømme om at tillade uniformeret militærtjeneste.

Cyril Lykkebo-Malka

Adventisternes år 1844 - et billede med skjulte lag

Ove Junne har i et læserbrev (IKON nr.14) leveret et forsvar for adventisternes "helligdomslære". For Junne og adventistsamfundet tjener denne kosmiske forestilling om forskellige tidsfæstede akter, udspillet i "den himmelske helligdom", til en markant understregning af det kristne håb. Ifølge Junne et forhold, som Jehovas Vidner midt i deres løbende revision af egne lærdomspunkter godt må tage til efterretning.

Set i et historisk perspektiv har Junne og de øvrige snart 9 mill. adventister i verden (3.000 her i landet) i det stykke nu ikke noget at lade Jehovas Vidner høre. I lighed med sidstnævnte, er der med den

adventistiske grundidé, forsoget på at begrunde Kristi genkomst ved verdens ende som nært forestående, tale om et spekulativt billede med skjulte lag. Forklaringerne har i tidens løb skiftet karakter, men hovedmotivet er forblevet det samme: at kæde sin egen eksistensberettigelse som bevægelse - med dertil hørende velsmurte og hierarkisk opbyggede organisation - sammen med postulatet om bestemte "begivenheder" i himlen, dateret hhv. til perioden før og efter 1844. Under denne horisont fylder man så selv hele billedet. Der er dårligt plads til andre. Man forstår sig selv som "Guds sidste menighed", dvs. man ser sig selv som det eneste kirkesamfund i verden, der har fået en slags Johannes Døberfunktion betroet, vel at mærke i relation til Kristi andet komme. Derfor kan Adventistsamfundet - i lighed med f.eks. Jehovas Vidner - ikke dele missionsmarken med andre kirker, man opererer med sin egen globale mission, og derfor kan adventistsamfundet af samme grund heller ikke gå helhjertet ind i den økumeniske bevægelse, man har nok i sin egen.

Adventistsamfundet som organisation har ikke blot ideologisk og politisk, men i høj grad også økonomisk interesse i at fastholde sit kosmiske helligdomsbillede. Der er ganske enkelt hverken råd eller tid til uro og usikkerhed omkring egne særsynspunkter. Med personlig baggrund i trossamfundet husker jeg f.eks. tydeligt krisen med professor Desmond Ford fra Australien. På egne og mange andres vegne satte Ford spørgsmålstegn ved "helligdomslæren" i begyndelsen af 1980'erne. Han måtte dengang betale med sin stilling, og det fik lignende konsekvenser for omkring 300 præster, der ikke længere ville bøje knæ for det kosmiske billede.

Standser man op ved billedets yderste lag, er der med Ove Junne ganske rigtigt tale om "en undersøgende dom", hvor Kristus siden 1844 er til dom. Mennesket holdes altså uden for. Dommen er et internt anliggende hos Gud, der af Satan, englener og andre intelligensvæsner p.g.a. evangeliet beskyldes for at gå på kompromis med sin egen lov. Men under dette lag, kommer vi til et andet, hvor det ikke så meget er Gud, men i langt højere grad mennesket, der er på anklagebænken. D.v.s., de mennesker, der lige siden Adams tid "har bekendt sig til at være Guds folk". Deres gode gerninger eller mangel på samme er optegnet i "Guds erindringsbog", og der føres "nøjagtigt regnskab", for nu at citere fra kap. 28 "En vigtig retshandling" i bogen "Den store Strid" (fra 1888), skrevet af Ellen White, adventisternes (ufejlbarlige) profetinde. Skønt Guds barmhjertighed ikke er overset, er det tydeligt, at billedet ifølge dette lag afspejler en tidligere periode i adventistsamfundets historie, hvor "den undersøgende dom" over de døde udgjorde en vigtig retorisk og psykologisk pointe (for de levende). Over for folk, der havde under overvejelse at blive adventister, og dermed begynde at holde sabbatten og sundhedsprincipperne m.m., og over for menighedsmedlemmer, der "var blevet trætte på vejen", forstod man i begge tilfælde at spille på dommen oventil. Ingen kunne jo vide, hvornår Gud ville nå frem til navnene på de levende mennesker! Altså kunne det være skæbnesvanger at udsætte til i morgen, hvad der burde gøres idag.

Læren om "den undersøgende dom", der stammer fra begyndelsen af 1850'erne, trådte i stedet for idéen om "den lukkede nådedør". I frustration over "den store skuffelse" i

oktober 1844, hvor mange i det nordøstlige hjørne af USA for-gæves havde ventet Kristi genkomst, først og fremmest ud fra en tvivlsom udlægning af de apokalyptiske symboltal i Daniels Bog, fik kredsen omkring Ellen White den idé, at tidspunktet var rigtig, men begivenheden forkert. Kristus skulle alligevel ikke komme - på det tidspunkt. Til gengæld var der sket noget andet, nådens tid var ophørt - for alle andre end for gruppen selv, naturligvis! Med Jesu lignelse om "brudejomfruene" (Matth. 25) forstod man sig selv i rollen som "de fem kloge jomfruer", der bag lukkede døre (Matth.25,10!) med olie på lamperne var rede til at modtage Kristus i sky, hvert øjeblik det skulle være.

Det er vigtigt at lægge mærke til, at de forskellige lag i billedet først som sidst bunder i en række krampagtige forsøg på at opretholde specialviden om Guds ophøjede himmel, konkret i første omgang ved at tidsfæste Kristi genkomst (marts 1843, marts 1844, oktober 1844, andre, men uofficielle forsøg fulgte efter). Et projekt, der let får billedforbudet imod sig, fordi man med vold og magt vil påberåbe sig en endtidsprofetisk indsigt og autoritet. Imidlertid vidner projektet samtidig om en eklatant misforståelse af det religiøse billedsprogs funktion. Og vi er med denne misforståelse i sandhed kommet meget langt væk fra den kristne åbenbaring, der er bundet til den fornedrede og opstandne Kristus. For det er ved denne åbenbarede skikkelse på jorden og i historien vort håb modtager sin endegyldige begrundelse og anledning; ikke gennem en kortlægning af Guds himmel. Det kristne håb er overhovedet ikke noget man kan (efter)rationalisere sig til, med eller uden bibeltekster. Det er derimod noget,